

COVID-19 CORONAVIRUS

COVID 19 PANDEMİSİNDE İŞYERİ HEKİMLERİ İÇİN REHBER

Türk Tabipleri Birliği
İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği Kolu

27 Nisan 2020, Ankara

İçindekiler

SUNUŞ.....	2
İŞYERİNDE PANDEMİYE HAZIRLIK REHBERİ	3
YARARLANILABİLECEK BELGELER:	8
PANDEMİ DÖNEMİNDE İŞYERİ HEKİMLERİNİN YAŞADIĞI SORUNLARA HUKUKSAL YAKLAŞIM	9

SUNUŞ

Değerli işyeri hekimi arkadaşlar,

Tüm Dünyayı etkileyen bir salgın hastalık dönemini yaşıyoruz ve COVID19 hastalığı; her gün artan vaka ve ölüm sayısı dünyada hızla yayılmaya devam ediyor. .Dünya çapında hasta sayısı 2 milyon, can kayıpları 143 bini geçti. Türkiye'de Sağlık Bakanlığı verilerine göre 17 nisan itibarıyla toplam vaka sayısı 78 bini geçti ve can kaybı 1769'a ulaştı. Türkiye yeni vaka bildiren ülkeler arasında İngiltere ile birlikte baş sıralarda yer alıyor.

SARS NCOV 2 damlacık yolu ile bulaşan, bulaşıcılığı çok yüksek, kuluçka süresi uzun 2-14 (son gözlemlere göre 21 güne uzayabilmektedir) gün olan ve COVID 19 hastalığını yapan virüstür. Virüsü kapanların %20 sinde hiç bir hastalık belirtisi olmazken %50 si hafif bulgularla geçirmektedir. Virüsü alanların %20 si hastane tedavisine ihtiyaç duymakta, hastaneye yatanların en az %5'i de kaybedilmektedir. Ülkelerin sağlık sistemlerine ve nüfus özelliklerine bağlı olarak öldürücülük oranları değişmekle birlikte mortalite %2.5 olarak bildirilmiştir. Doğrudan virüse etki eden bir tedavi yoktur, henüz bir aşı geliştirilememiştir.

Bu özelliklerle COVID 19 salgını tüm toplumu ve üretim süreçlerini de etkilemektedir. İçinde bulunduğumuz Pandemi ile mücadelede çalışanların sağlığı için ana talebimiz üretimi sürdürmenin zorunlu olduğu sektörler dışındaki işyerlerinde üretimin durdurulması ve çalışanların salgının kritik evresi bitinceye kadar ücretli izinli sayılmasıdır. Eğlence, kişisel bakım sektörleri, okullar kapatılmıştır, ancak yaşamsal önemde olmayan tüm işyerlerinin kapatılması önerisi esas olarak ekonomiyi, halk sağlığından daha önemli gören bir yaklaşımla gerçekleşmemesi durumu ise; biz işyeri hekimlerine işyerlerini ve çalışan sağlığını COVID 19 salgınından etkilenmeyecek ya da en az etkilenecek biçimde düzenleme ve koruma yükümlülüğü vermektedir.

Türk Tabipleri Birliği ve Ankara Tabip Odası, işyeri hekimliği yapan meslektaşlarımızın işçi sağlığını korurken gerek işçilere gerek işin düzenlenmesine ilişkin olarak yapmaları gerekenler konusunda kendi işyeri özgül koşullarına uyarlamak üzere bir rehber hazırlamıştır. Kuşkusuz tüm dünyanın yeni karşılaştığı bir virus olduğu için virus ve yaptığı hastalık hakkında yeni gelişmeler ortaya çıktıkça geliştirilecek ve değişime uğrayacak bir rehberdir.

İşin sürekliliği açısından çalışanlarının sağlığının korunması ve zarar görmesinin önleme çalışmalarında Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Aile Bakanlığı ve Sağlık Meslek örgütleri ile birlikte, koordineli bir biçimde çalışılmasını öneriyoruz. Bu süreci yönetirken yararlanmanız için bazı dökümanları da kolay ulaşmanız için rehberimize ekledik.

Bu dökümanların kullanımı sırasında ya da sürecin başka bir aşamasında işyeri hekimlerinin konuyla ilgili sorularına cevap vermek, açıklama yapmak üzere bir telefon hattı oluşturduk. Telefondaki çalışmamız soruları alacak ve en kısa sürede geri dönüş sağlanacaktır.

Telefon: 530 2367599

Türk Tabipleri Birliği

İŞYERİNDE PANDEMİYE HAZIRLIK REHBERİ

Amaç

Bu kılavuzun amacı, işyeri hekimlerinin işyerleri için tüm dünyada yayılmaya devam eden pandemi ile mücadele için yapılması gerekenleri kontrol edebilecekleri bir döküman oluşturmaktır. Bu kılavuzda önerilen mücadele yöntemlerinde gözetilen öncelikli prensip, toplum sağlığının korunması ve işyerlerinde çalışanların sağlıklı ve güvende olacağı bir ortamda işlerini devam ettirmeleridir.

Salgınla mücadele süresince bu kılavuz ile ortaya koyulan usuller işyerlerinin iç yapısına ve operasyonlarına uygun bir şekilde adapte edilirken, yetkili devlet kurumlarının belirleyeceği kurallar ve alacakları kararların öncelikli olduğu unutulmamalıdır.

1. Amaca Uygun Stratejiler:

- Çalışanlara Doğru Kişisel Hijyen Uygulamalarını Hatırlatmak
- İşyeri Temizliğinin Doğru Olarak Uygulandığından Emin Olmak
- Çalışanlar Arasındaki Sosyal ve Fiziksel Mesafeleri Arttırmak
- Uluslararası ve Ülke İçi Seyahat Uyarıları Yapmak
- Semptomları Olan Çalışanların İşyerine Girişlerini Kısıtlamak
- Kişisel Koruyucu Malzemelerinin Temin Edilerek Kullanımlarını Sağlamak
- İşyerinde Hasta Olanları ve Hasta Kişilerle Teması Olanları Yönetmek
- Servis Araçları ve Transport Araçlarında Düzenlemeler Yapılmasını Sağlamak
- Ziyaretçiler ile İlgili Alınacak Önlemler

A. Doğru Kişisel Hijyen Uygulamalarını Çalışanlara Hatırlatmak

Hasta kişilerle yakın temasta bulunmak hastalığın temel bulaşma yoludur. Temel kişisel hijyen kurallarına uyulması neticesinde hastalığın potansiyel etkileri ve yayılımı en aza indirilmiş olacaktır, çalışanların temel kişisel hijyen kurallarına uymaları konusunda hatırlatmalar yapılmalıdır. Hatırlatmalar, ofis çalışanlarına mail olarak; diğer çalışanlar için atölye içerisindeki ortak kullanım alanlarındaki panolara asılmak üzere afiş olarak hazırlanmalıdır.

- El yıkama talimatı
- Maske kullanma talimatı
- Eldiven kullanma talimatı
- Ateş ölçme talimatı
- Dezenfeksiyon talimatı

B. İşyeri Temizliğinin Doğru Olarak Uygulandığından Emin Olmak

Covid-19 gibi solunum yollarını etkileyen pek çok virüs damlacık yolu ile bulaşır. Enfekte damlacıklar 48 saate kadar yüzeylerde kalabilir. Virüs ile enfekte olmuş olan yüzeylere dokunan kişiler burun, ağız veya gözleriyle enfeksiyonu alabilirler. Enfekte olmuş olan kişiler virüsü öksürme, hapşırma, nefes ve konuşma sırasında diğer kişilere bulaştırabilirler.

İşyeri temizlik uygulamaları bulaşıcılığı azaltmak adına pandemi perspektifinden tekrar gözden geçirilmelidir. Temizlik uygulamaları, Sağlık Bakanlığı, Sağlık Meslek Örgütleri ve ilgili Uzmanlık Derneklerinin önerileri doğrultularında yapılmalıdır.

- Temizlik uygulamalarına dezenfektanlar eklenmelidir.
- Ortak alanlarda kullanılan eşyaların temizliği daha sık yapılmalıdır (telefonlar, fotokopi makinesi, tuvalet muslukları, kapı kolları, yemekhanedeki eşyalar, kahve-çay makineleri, toplantı odaları gibi)
- Turnikeler ve ana mekanlar günlük olarak dezenfekte edilmelidir.
- Servis araçları günlük olarak dezenfekte edilmelidir.
- Enfeksiyona maruz kalmanın kaçınılmaz olduğu bölümler geçici olarak kapatmalıdır. (kafeterya, spor salonu v.b)
- Klimalar elden geçirilerek, virus geçirmeyi önleyen filtrelerin kullanılması sağlanmalıdır. Klimaların filtre değişimi yapılmayacaksa kullanılmaması sağlanmalıdır.
- Yemekhanelerde ek temizlik önlemleri alınmalı ve burada çalışanların maske kullanımı sağlanmalıdır.
- Tüm temizlik uygulamaları yazılı olarak kayıt altına alınmalıdır.

C. Çalışanlar Arasındaki Sosyal ve Fiziksel Mesafeleri Arttırmak

- Enfeksiyon riskini azaltmak adına çalışanların aralarındaki fiziksel mesafeleri mümkünse arttırmaları yönünde uyarılarda bulunulmalıdır. Gündelik hayattaki toplumsal faaliyetlerde de çalışanların diğer kişilerle aralarındaki fiziksel mesafeleri arttırma yönünde pratikler geliştirmeleri konusunda destekleyici önerilerde bulunulmalıdır. (Yemekhane ve çay alanlarında her masaya bir kişi veya çapraz olarak iki kişinin oturmasının sağlanması, vardiyalarda çalışan sayısının azaltılması, işyerine girişte 1,5 m ara ile işaretleme yapılması, yemeklerin kumanya olarak verilmesinin sağlanması, soyunma dolaplarının arasının açılması, soyunma dolaplarına renklerle ayırıp aralıklı giyinme sağlanması, vardiyalara gelen çalışan sayısının azaltılması, çalışanların rotasyonla çalışmasının sağlanması)
- Pandemi uyarı seviyesine bağlı olarak, çalışanların potansiyel enfeksiyon ajanına maruz kalabilecekleri çalışma alanlarında bulunmamaları için önlemler alınmalıdır (işyeri girişine ateşi yüksek ölçülen çalışanın bekleyeceği konteyner gibi bir yer tanımlanmalıdır), (Sağlık merkezinde salgın hastalık nedeniyle geçici olarak dezenfeksiyon yapılması amacıyla kapatılma durumunda şikayeti olan çalışanların uygun olan mekanlarda muayene edilmeleri için ek yer tanımlaması sağlanmalıdır).
- Aynı bina içerisinde çalışmalarına rağmen yüz yüze toplantılar yerine telefon, e-mail, web toplantılarının yapılması yönünde istekte bulunan çalışanlar desteklenmelidir.
- Kalabalık yerlerde bulunulmaktan kaçınılmalıdır.
- Toplu taşıma araçları yerine mümkünse yürünmeli veya şahsi araçlar kullanılmalıdır.Ya da servis güzergahı genişletilmelidir.
- Eğlence ve hobi faaliyetlerine bir süreliğine ara verilmelidir.
- Mümkün olduğu durumlarda evden çalışma desteklenmelidir.
- Toplantının yüz yüze yapılmasının zorunlu olduğu hallerde toplantı süresini kısa tutmalı, büyük bir toplantı odası tercih edilerek kişilerin birbirlerinden uzak oturmaları sağlanmalıdır.
- El sıkışmak ve öpüşmekten kaçınılmalıdır.

- Ortak çalışma materyallerini kullanmaktan kaçınılmalı, mümkünse toplantılar açık havada düzenlenmelidir.
- Gereksiz seyahatlerden kaçınılmalıdır.
- Zorunlu olmayan toplantılar ertelenmelidir.
- Temasın kaçınılmaz olduğu durumlarda uygun kişisel koruyucu donanımların kullanılması sağlanmalıdır.

D. Çalışanları Covid-19 hastalığı şüphesinde yapmaları gerekenler hakkında bilgilendirmek

- Tüm çalışanlar Sağlık Bakanlığı ve WHO tavsiyelerine uymalıdır.
- Çalışanlar hastalık belirtilerinin neler olduğu konusunda bilgilendirilmeli, semptomların bulunduğu düşünüldüğü durumlarda acil tıbbi yardım almaları gerektiği hususunda bilgilendirilmelidirler.
- Çalışanlar sağlık durumlarındaki gelişmelerden yöneticilerini ve İşyeri hekimini haberdar etmelidirler.

E. Semptomları Olan Çalışanların İşyerine Girişlerini Kısıtlamak

- Hastalık belirtileri olan kişilerin işyerine girmelerinin engellenmesi, hastalığın yayılmasını önleme ile birlikte şirket kaynaklarının daha kontrollü kullanılmasını da sağlayacaktır.
- İşyerine girişlerdeki kısıtlama bilgileri ve varsa kapatılan bölümlerin bilgileri çalışanlarla paylaşılmalıdır.
- Çalışanlardan hastalık belirtilerinin bulunması durumunda işe gelmemeleri istenmeli, tıbbi yardım almaları ve evlerinde dinlenmeleri sağlanmalıdır.
- Yöneticiler, çalışanların karantina dönemini evlerinde geçirdiklerinden ve iyileşmiş olarak işbaşı yaptıklarından emin olmalıdırlar. Karantina süresince işyeri sağlık çalışanları tarafından ev izolasyonunda olanlar telefonla aranarak takip edilmeli ve bu durum kayıt altına alınmalıdır.

F. Kişisel Koruyucu Malzemelerinin Temin Edilerek Kullanımlarını Sağlamak

- Sağlık çalışanına (n95maske veya fpp2maske veya fpp3 maske ve tıbbi maske, eldiven, tam yüz siperliği, tüm vücudu kaplayan Tulum)
- Güvenlik çalışanları, temizlik çalışanları (tıbbi maske , eldiven, tam yüz siperliği)
- Tüm çalışanlara tıbbi maske verilmesi

sağlanmalıdır.

Başta tıbbi personel olmak üzere hasta kişilere veya kontamine alanlara maruz kalanlara uygun kişisel koruyucu donanım sağlanmalıdır.

G. İşyerinde Hasta Olanları veya Hasta Kişilerle Teması Olanları Yönetmek

a. Çalışanın COVID-19 ile teması olması durumu

1. Bu kişi ile temas etmiş kişiler ve temasın özellikleri (yakın temas kriteri olup olmadığı) belirlenerek kayıt altına alınır.

2. Olası olgunun test sonucu çıkana kadar çalışan evden/uzaktan çalışır. Sağlık merkezi tarafından günlük olarak telefonla takip edilir.
3. Test sonucu negatif gelirse temaslularla ilgili herhangi bir işlem yapılmaz.
4. Test sonucu pozitif gelirse;
 - a. Yakın temaslular; evde 14 gün boyunca ateş ve/veya solunum semptomları açısından takip edilir. Evde temaslı takibi konusunda sözlü ve yazılı olarak bilgilendirilir.
 - b. Temaslı veya yakın temaslularda 14 günlük takip süresi içerisinde ateş ve/veya solunum semptomları (öksürük, nefes darlığı) gelişirse maske takarak sağlık kuruluşuna başvurması önerilir.

b. Çalışanda COVID-19 semptomlarının bulunması durumu

1. Hastanın cerrahi maske takması sağlanır ve çalışanlardan ayrı bir alana alınır.
2. 112 acil servis aranarak ambulans talep edilir.
3. Hasta vital bulguları (kalp hızı, ritmi, solunum sayısı, kan basıncı, vücut ısısı) düzenli olarak takip edilir.
4. 112 acil servis ambulansı ile Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hastanelere sevki sağlanır. Ambulans sağlanmıyorsa, şirket ambulansı ile yönlendirilen hastaneye sevki sağlanır.
5. Hastaya temas eden kişiler için temel kişisel koruyucu önlemler alınır ve "*Çalışanın COVID-19 ile teması olması durumu*" maddesi adımları uygulanır (Ek-2'deki form bu işlem için kullanılır).
6. Sağlık birimi ve çalışanın ofisi dezenfekte edilir ve 1 gün boyunca kullanılmaz.

c. Çalışanın COVID-19 olduğunun ortaya çıkması durumu

1. COVID-19 vakası kesinleşen çalışanlar ile son 14 gün içinde temasa geçen çalışanlar için temel kişisel koruyucu önlemler alınır ve "*Çalışanın COVID-19 ile teması olması durumu*" maddesi adımları uygulanır.
2. İş dışındayken bir çalışanın konfirme vaka olması durumunda İnsan Kaynakları Departmanına haber vermesi gerekir.
4. Şirketinizin bir çalışanın COVID-19 konfirme vaka olması durumunda derhal Şirket Kriz Yönetim Ekibine bilgi vermelidir.
5. Şirket Kriz Yönetim Ekibi medikal ve idari alınacak tüm tedbirleri belirler. Örn. Konfirme vakanın temas ettiği kişilerin bulunması, izole edilmesi, ilgili ofis veya bölgenin temizlenmesi ve kullanılmaması gibi.

I. Servis araçları ve transport araçlarında düzenlemeler yapılmasını sağlamak

- Servis araçlarının her kullanımdan sonra dezenfekte edilmesinin sağlanması
- Servis sürücülerinin maske kullanımının sağlanması
- Servise maskesiz binilmemesinin sağlanması (serviste maske dağıtılması veya bir gün önceki vardiya çıkışında ertesi gün takacağı maskenin verilmesi)
- Servislerde 2 koltuğa 1 kişi oturacak şekilde servis aracı sayısı artırılması
- Tüm servis araçlarına el dezenfektanı konulması
- Şirketteki ortak kullanılan transport araçlarının her kullanımdan sonra dezenfekte edilmesinin sağlanması
- Fabrika içi ring araçlarının (toplu taşıma) iptal edilmesi

H.Ziyaretçiler ve nakliyeciler ile ilgili alınacak önlemler

Şirket tesislerine giriş yapmak isteyen ziyaretçilerin COVID-19 ile mücadele kapsamında acil kriz yönetim ekibinin değişen uyarılarına göre giriş yapmaları gerekmektedir.

Uygulama

Yaya Giriş Yapacak Ziyaretçiler: **Mümkünse ziyaretçi Kabul edilmemelidir.**

- Nakliyeciler giriş kayıtlarının güvenlik odalarına girmeden dışarıdan tablet ile kayıtlarının yapılmasının sağlanması
- Nakliyeciler sürücülerin maske ile içeri girmesi ve sürücünün araçtan inmeden boşaltma işleminin yapılması

Acil kriz yönetim ekibi tarafından işyerine ziyaretçi girişine izin verildiğinde girmesi zorunlu olan ziyaretçinin, ziyaretçi kayıt işlemi (Ek-4 formu) ile yapılır.

Termal kamera bulunan tesislerde sağlık görevlisi/görevlendirilen çalışan termal kameradan gelen görüntüyü kontrol ederek ziyaretçinin ateş tespitini yapar.

Termal kamera bulunmayan tesislerde sağlık görevlisi tarafından infrared ateş ölçüm cihazı ile ateş tespiti yapılır ve ziyaretçi formu imzalatılır.

Bu aşamalardan sonra risk tespit edilmemişse ziyaretçinin içeri girişi sağlanır.

Formdaki sorulardan herhangi birine risk olduğunu gösteren bir cevap verildiyse veya ziyaretçinin ateşi riskli görülmüş ise sağlık görevlisi tarafından İşyeri Hekimine bilgi verilir ve İşyeri hekiminin talimatına göre hareket edilir.

Girişi mümkün olmayan ziyaretçilere durum sağlık personeli tarafından izah edilir.

Güvenlik görevlisi tarafından ziyaret edilecek şirket çalışanına da sözlü olarak bilgi verilir.

Araç ile Giriş Yapması Zorunlu Olan Nakliyeciler:

- Nakliyeciler giriş kayıtlarının güvenlik odalarına girmeden dışarıdan tablet ile kayıtlarının yapılmasının sağlanması
- Nakliyeciler sürücülerin maske ile içeri girmesi ve şirket tarafından belirlenecek uygun alana aracını park ederek sürücü araçtan inmeden boşaltma işleminin yapılması

Acil kriz yönetim ekibi tarafından işyerine ziyaretçi girişine izin verildiğinde girmesi zorunlu olan araçlı Nakliyeciler veya Tedarikçiler araç kontrollerini geçtikten sonra tıbbi maske takması sağlanır. Araçtaki tüm kişiler yaya olarak girişe gelir ve yaya ziyaretçi esaslarına göre alınıp, yaya girişinde belirlenen adımlar tamamlanır.

KAYNAK:

1. İşyerlerinde korona virüse (Covid -19) karşı alınması gereken önlemler
<https://www.ailevecalisma.gov.tr/isggm/haberler/koronavirus/>
2. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (14.04.2020)
https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf (bilim kurulu çalışması)
3. OSHA -Covid için işyerlerinin hazırlanması klavuzu çevirisi
https://med.ege.edu.tr/files/med/icerik/covid-19_icin_isyeri_hazirlama_rehberi.pdf

YARARLANILABİLECEK BELGELER:

Aşağıda yer alan formları incelemek ve indirmek için tıklayınız

[Ek-1 Koronavirüs salgınından korunma 'Acil Durum Eylem Planı' örneği](#)

[Ek-2 Kovid izlem formu](#)

[Ek-3 Talimatlar](#)

[Ek-4 Ziyaretçi bilgi formu](#)

[Ek-5 DSÖ İşyeri Önerileri](#)

[Ek6- Covid-19 Salgından korunma 'Acil Durum Eylem Planı'](#)

[Ek7- OSHA Covid-19 için işyeri hazırlama rehberi](#)

PANDEMİ DÖNEMİNDE İŞYERİ HEKİMLERİNİN YAŞADIĞI SORUNLARA HUKUKSAL YAKLAŞIM

1. İşyeri hekimleri için bu süreçte işten çıkarma söz konusu mudur?

17.04.2020 tarihinde yayınlanan 7244 sayılı torba Yasa ile İş Kanununa eklenen Geçici 10. Madde uyarınca “Bu Kanunun kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın her türlü iş veya hizmet sözleşmesi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay süreyle 25 inci maddenin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinde ve diğer kanunların ilgili hükümlerinde yer alan ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler dışında işveren tarafından feshedilemez.”

İşyeri hekimleri ister doğrudan işverene bağlı olarak isterse ortak sağlık ve güvenlik birimi (OSGB) bünyesinde hizmet veriyor olsun, 17.07.2020 tarihine kadar, İş Kanununun 25/2 maddesinde belirtilen ahlak ve iyiniyet kurallarına aykırılık nedenlerinden biri olmadıkça sözleşmeleri feshedilemez.

2. İşyeri hekimi bu süreçte istifa ederek işten ayrılabilir mi?

Sağlık Bakanlığı Kapasite Değerlendirme Komisyonu'nun 27.03.2020 tarihli kararıyla, kamu ve özel bütün sağlık kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık çalışanlarının üç ay süreyle görevlerinden ayrılmaları yasaklanmıştır.

İşverene bağlı olarak veya OSGB bünyesinde görev yapan işyeri hekimleri işyeri sağlık biriminde sağlık hizmeti sunmakta ise de OSGB veya bu birimler sağlık kuruluşu değildir. Bu bakımdan işyeri hekimlerin istifa etmelerinin yasaklandığı söylenemez.

3. İşyeri hekimleri için kısa çalışma söz konusu mudur? Emekli olması durumu değiştirir mi?

Kısa çalışma ve buna bağlı olarak işsizlik sigortasından bir ödenek verilmesi 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu Yasal düzenleme uyarınca, genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak önemli ölçüde azaltılması veya işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde, işyerinde üç ayı aşmamak üzere kısa çalışma yapılabilir. İşçinin kısa çalışma ödeneğine hak kazanabilmesi için, son üç yılda 600 gün (Covid-19 etkisiyle yapılan kısa çalışmalarda 450 gün) prim ödenmiş olması, son 60 gündür başvurunun yapıldığı işyerinde çalışıyor olması ve kısa çalışma talebinin Türkiye İş Kurumu tarafından kabul edilmiş olması gerekir. Kısa çalışma halinde işçilere, brüt asgari ücretin %150'sini aşmamak kaydıyla, günlük kazançlarının %60'ı tutarında ödeme yapılır.

Kısa çalışma ödeneği bakımından işverenler arasında herhangi bir istisnaya yer verilmeksizin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Hakkında Kanun'un 4/a maddesine göre “Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar”ın kısa çalışma ödeneğinin kapsamında olduğu belirtilmiştir.

Bu düzenlemeler uyarınca, gerekli şartları taşıyan işyeri hekimleri de kısa çalışma ödeneğinden yararlanabilirler.

Emekli olduktan sonra işyeri hekimliği yapanlar bakımından ise bu değerlendirme geçerli değildir. Çünkü, emekli çalışanlar için işsizlik sigortası primi ödenmemektedir. Ancak, emeklilikte yaşa takılanlar olarak tanımlanan ve prim ödeme gün sayısını tamamlamış olmakla birlikte yasada belirtilen yaşa ulaşamamış olan emeklilerin işyeri hekimliği yapmasında işsizlik sigortası primi ödenmekte ve bunlar da kısa çalışma ödeneğinden yararlanabilmektedir.

4. İşyeri hekimleri ücretsiz izne çıkarılabilir mi? Emekli olması durumu değiştirir mi?

17.04.2020 tarihinde yayınlanan 7244 sayılı torba Yasa ile İş Kanununa eklenen Geçici 10. Maddenin ikinci fıkrası uyarınca “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç aylık süreyi geçmemek üzere işveren işçiyi tamamen veya kısmen ücretsiz izne ayırabilir. Bu madde kapsamında ücretsiz izne ayrılmak, işçiye haklı nedene dayanarak sözleşmeyi fesih hakkı vermez.”

İşyeri hekimi, işyerinde çalışan sayısına göre belirlenen süreler için zorunlu olarak istihdam edilmektedir. Bu yönüyle, işyerinde faaliyet devam ettiği müddetçe işyeri hekiminin ücretsiz izne çıkartılması söz konusu olamaz. Diğer yandan COVID-19 virüs salgınının yayılmasının önlenmesine yönelik pek çok tedbirin alındığı bu günlerde çalışanların sağlığının korunması, toplu çalışma ortamlarında virüs bulaşmasının önüne geçilmesinin yaşamsal değeri gözetildiğinde, faaliyetini sürdüren bir işyerinde işyeri hekiminin izne çıkartılması kamu sağlığına da aykırıdır.

5. İşyeri hekimliği evden çalışma şeklinde yerine getirilebilir mi?

İşyeri hekimliği, çalışanların sağlığının korunması, işten kaynaklanan sağlık risklerinin saptanıp giderilmesi için çalışma yürütülmesini gerektirir. Bu bağlamda, işyeri hekimi işyerini, yapılan işleri ve işçinin o işleri yapma biçimini görüp gözlemleyerek işyeri hekimliği yapar. Dolayısıyla işyeri hekimliğinin evden çalışma şeklinde yapılması esas olarak mümkün değildir. Ancak işyeri hekiminin görevleri arasında yer alan ve işyerine gitmeksizin de yerine getirilebilecek bir takım raporlama ve benzeri işlerin geçici olarak evden yürütülmesi mümkün olabilir.

6. İşyeri hekimi kronik hastalığından ötürü işe gitmeyebilir mi?

COVID-19 virüsünün kronik hastalığı olanlara bulaşmasında öldürücülüğünün arttığı anlaşıldığından bu nitelikte hastalığı olanlar Cumhurbaşkanlığı kararlarıyla idari izinli sayılmıştır. Söz konusu iznin kamu dışındaki çalışanlar için de geçerli olduğu bakanlar tarafından da dile getirilmiştir. Ancak İş Kanununda idari izin değilse de belli mazeretlerin varlığı halinde belli sürelerle verilebilecek mazeret izni mevcuttur. Her ne kadar yaşanan süreç bu düzenlemede sayılan mazeretler arasında yer almamakta ise de salgın hastalığın öldürücü etkisinden korunması için kronik hastalıkları olan çalışanların izinli sayılmaları, temel haklar arasında yer alan, sağlık hakkının gereğidir. Diğer yandan, Sağlık Bakanlığının belirlediği dezavantajlı gruplar (bağışıklık sorunu olanlar, kanser hastaları, kronik solunum yolu hastaları, obezite ve diyabet, kalp damar hastaları, organ nakli olanlar, kronik hastalar) arasında yer alan işyeri hekimlerine (ve diğer çalışanlara) COVID-19 virüs salgını süresince istirahat etmesinin gerektiğine ilişkin sağlık raporu verilmesi de yaşam hakkının korunması için uygun ve gerekli görülebilir.

Bütün bunlardan başka, iş sözleşmesinin konusu olan işin yapılması işin niteliğinden doğan bir sebeple işçinin sağlığı veya yaşayışı için tehlikeli olursa işçi sözleşmeyi haklı nedenle feshedebilir. Bu kapsamda, kronik hastalığı sebebiyle toplu çalışma yapılan işyerine giderek çalışması kendi sağlığı için büyük tehlike oluşturan işyeri hekimine gerekli izin verilmediğinde sağlık sebepleriyle sözleşmeyi fesih hakkı vardır.

7. İşyeri hekimi kronik hastalığından ötürü işe gidemeyince işyeri nasıl bir uygulama yapabilir?

İşyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerini almak, bu bağlamda işyeri hekimliği hizmetlerinin sunulmasını sağlam işverenin yükümlülükleri arasındadır. İşyeri hekiminin görevini geçici olarak yerine getiremediği durumlarda yerine bir başka işyeri hekimi işveren tarafından görevlendirilir. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin 14. Maddesine göre, İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması amacıyla işyerlerinde görevlendirilen kişilerin, doğum, hastalık ve yıllık izin gibi zorunlu nedenler sebebiyle değiştirilmesi ve değişiklik süresinin 30 günü geçmesi halinde, durum Genel Müdürlüğe bildirilir.

8. Ücretsiz izne ayrılan kamudan emekli işyeri hekimi çalıştığından dolayı emekli maaşında alamadığı ek ödemeyi alabilir mi?

2018 yılında kabul edilen 7146 sayılı Kanun'la Emekli Sandığından emekli olup da herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olarak çalışmayan hekimlere emekli aylıklarına ilave bir ödeme yapılmasına karar verilmiştir.

Emekli Sandığından emekli olup da işyeri hekimliği yapan hekime söz konusu ilave ödeme ödenmemektedir. İşyeri hekiminin 7244 sayılı Kanun uyarınca işveren tarafından ücretsiz izne ayrılması halinde iş sözleşmesi feshedilmemekte, sosyal güvenlik primi de ödenmeye devam etmektedir. Bu nedenle, iş sözleşmesi feshedilmeyip de ücretsiz izin kullanılması halinde 7146 sayılı Kanuna göre ödenen ilave ödemenin ödenmesine olanak bulunmamaktadır.

9. Ücretsiz izne ayrılan işyeri hekiminden üzerine atanmış olan işyeri atamaları düşürülmeli mi?

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin 14. Maddesine göre, İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması amacıyla işyerlerinde görevlendirilen kişilerin, doğum, hastalık ve yıllık izin gibi zorunlu nedenler sebebiyle değiştirilmesi ve değişiklik süresinin 30 günü geçmesi halinde, durum Genel Müdürlüğe bildirilir.

Ücretsiz izne çıkartma uygulaması en çok üç ay için yapılabilecek, geçici bir uygulamadır. Bu dönemde iş sözleşmesi sürdüğü için İSG-KATİP sisteminde işyeri hekiminin görevlendirildiği yerlerde değişiklik yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

10. Ücretsiz izin yazılı olarak kayıt altına alınmalıdır?

İşveren tarafından yazılıp imzalanmış olan belge ile ücretsiz izne çıkartma söz konusu olacaktır. Bu durum SGK'ya da bildirilecektir.

11. Bu süreçte ihbar süreleri söz konusu mudur?

Bu dönemde işten çıkartma yasaklanmış, ancak haklı nedenlerle iş sözleşmesinin feshine olanak tanınmıştır. İhbar öneli haklı bir neden olmaksızın iş sözleşmesinin feshinde geçerli olduğundan bu dönemde uygulama alanı bulamayacağı söylenebilir.

12. İşyeri hekimi sağlık güvensizliğini gerekçe göstererek çalışmaktan kaçınabilir mi?

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca işveren, "Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar" yapmakla yükümlüdür.

Çalışanların hizmet sunarken kesinlikle alınması gereken sağlık ve güvenlik önlemlerinin bir kısmı, yaşadığımız salgın bağlamında Aile, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayınlanan "İşyerlerinde Koronavirüsten (COVID-19) Korunma Tedbirleri"ne ilişkin 14 Maddeden Oluşan Doküman'ın 10 ve 11. maddelerinde özellikle sağlık çalışanları bakımından belirtilmiştir:

"10. Enfekte kişilerle doğrudan temas veya kontaminasyon riski olan çalışma ortamlarında (hastaneler, laboratuvarlar vb yerlerde) bulunanlar uygun kişisel koruyucu donanımlar kullanılmalıdır. Bu kapsamda solunum koruyucu olarak; EN 149 standardında en az FFP2 olmak üzere FFP2 ve FFP3 koruma düzeyine sahip ventilsiz parçacık filtreli yarım maskeler, ilgili bölümde belirtilen işlemlerde bulunacaklar için kullanılmalıdır. Covid-19 virüsüne karşı koruma amaçlı "tekrar kullanılmaz" anlamına gelen "NR" işareti bulunan maskelerin bulundurulması gerekmektedir. Kontaminasyon riskine karşı kişisel koruyucu donanımlar işyerlerinde yeterli miktarda bulundurulmalıdır.

11. Solunum korumanın yanı sıra kullanılacak koruyucu eldivenler; EN ISO 374-5 (Mikroorganizmalara karşı koruyucu eldivenler) standardına, koruyucu gözlükler ve yüz siperi EN

166 standardına, koruyucu kıyafetler (elbise, tulum ve sağlık çalışanları için önlük) ise EN14126 standardına uygun olmalıdır.”

Bu bağlamda, işyeri hekimleri işten kaynaklı olarak yaşadıkları sağlık ve güvenlik sorunlarını İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu'na ve/veya işverene doğrudan iletebilirler. Gerekli bildirim yapılmasına karşın uygun önlemlerin alınmadığı koşullarda sağlık hizmetinin sürdürülmesi ciddi, yakın ve önlenemez tehlike oluşturacak nitelikte olacağından, diğer çalışanlar gibi işyeri hekimi de gerekli önlemler alınana kadar 6331 sayılı Kanununun 13. Maddesine dayanarak hizmetten çekilme hakkını kullanabilir.

Diğer yandan, çalışanların sağlık ve güvenlikleri bakımından ortaya çıkan ciddi tehlikelerin oradan kaldırılması için gerekli önlemler alınmadığında, 6331 sayılı Kanununun 25. maddesine göre denetim yapılarak işin durdurulması da mümkündür: “İşyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur.”